

Posamezne številke:
Navadne Din 1,—
ob nedeljah Din 1.50.

„TABOR“ izhaja vsak dan, razven
nedelje in praznikov, ob 14. uri s
datumom naslednjega dne ter stane
mesečno po pošti D 12.50, za ino-
skratno D 20.50, dostavljen na dom
D 14.—, na izkaznice D 12.50
inzerati po dogovoru.

Naroča se pri upravi „TABORA“,
MARIBOR, Jurčičeva ulica št. 4.

Polnina plačana v gotovini.

Knjižnica liceja

TABOR

Posamezne številke:
Navadne Din 1,—
ob nedeljah Din 1.50.

UREDNIŠTVO se nahaja v Mar-
iboru, Jurčičeva ul. št. 4, I. nad-
stropje. Telefon intern. št. 270.
UPRAVA se nahaja v Jurčičevi
ulici št. 4, pritličje, desno. Tele-
fon št. 24. — SHS poštnoštevilka
razred št. 11.767.

Na naročila brez denarja se ne
odgovarja. — Rokopisi se ne vračajo.

Leto: V.

Maribor, sreda 9. januarja 1924.

Številka: 7.

Ceškoslovaški zunanji minister dr. Beneš na potu skozi Maribor. Pred konferenco Male antante.

Sprejem na mariborskem kolodvoru. — Zanimive izjave dr. Beneša zastopnikom tiska.

Maribor, 8. januarja. Danes se je peljal skozi Maribor na konferenco v Beograd ceškoslovaški zunanji minister g. dr. Eduard Beneš. Že večerjati sta dospela semkaj beograjski ceškoslovaški poslanik g. Jan Šeba in sekcijski načelnik ministrstva zunanjih zadev g. dr. Kica-ković, da spremljata g. ministra na potu v Beograd. Iz Ljubljane je prišel pozdravit odličnega gosta naše države in svojega vrhovnega šefa generalni konzul RČS g. dr. O. Beneš. Pred prihodom pravega brzovlaka, ki dospe v Maribor ob 14.10, se je zbralo na kolodvoru več zastopnikov tukajšnjih oblasti in korporacij. Našo državno oblast so zastopali gg. okrajni glavar Vončina, obmejni komisar dr. Brenčič in vladni tajnik gosp. dr. Poljanec. Razen teh so bili navzoči gg. dr. Pivko in Bureš ter zastopniki tiska. Točno ob določeni uri je brzovlak privozil na postajo. Zbrani gospodje so se podali k salonskemu vozu, v katerem se je nahajal g. minister s soprogo in spremstvom. Na prošnjo gosp. poslanika Šebe je bil g. minister tako ljubezniv, da je sprejel omenjene gospode in se razgovarjal z njimi skoraj 10 minut. Uvodoma je dejal, da že pozna Maribor; ogledal si ga je pred dvema letoma, ko se je vozil v Italijo. Že takrat je mogel konstatirati razveseljevo dejstvo, da je jugoslovanski življenj prišel v tem obmejnem mestu do polne veljave.

Nato je dal zastopnikom tiska, med katerimi je bil tudi član našega uredništva, sledeči intervju:

Na vprašanje o važnosti francosko-ceškoslovaške pogodbe za Jugoslavijo je g. minister dr. Beneš dejal med drugim:

Pogodba, ki je bila sklenjena med Francijo in Ceškoslovaško, pomeni konse-kventno nadaljevanje naše dosedanje po-litike. Ž njo smo hoteli zagotoviti seda-nji status quo v Srednji Evropi. S tem, da za ta status quo jamči vesela kakor je Francija, je dobila naša dosedanja po-litika večjo sigurnost.

O beograjski konferenci Male antante je izjavil g. minister, da je bilo že v Si-najski dogovorjeno, da se zunanji ministri Male antante sestanejo v Beogradu. Po-litika je stvar psihologije, zato so takšni osebni sestanki, na katerih se vsa vprašanja razpravljajo osebno, velikega po-mena za ureditev medsebojnih zvez. Do-ločeno je, da tista vlada, v čije področje se vrši konferenca, izdelata podrobni na-črt; tokrat ga je tedaj izdelal jugoslo-vanski minister g. dr. Ninčić. Na progra-mu so najraznovrstnejša politična in go-spodarska vprašanja.

Na vprašanje o ceškoslovaško-jugo-slevski vzajemnosti je dal g. minister klasično kratek in jaseen odgovor:

Ceškoslovaško-jugoslov. vzajemnost je bila, je in bo.

V nagovoru na navzoče je poudarjal, da bo letošnje leto prineslo razne preiz-kušnje, ki moramo biti nanje pripravlje-ni. Videti pa je, da se Srednja Evropa vedno bolj konsolidira, zato se ni treba bati ničesar: biti moramo optimisti. Glav-no je, da neprestano delamo. Še kakih deset let bo treba, preden se bodo razme-re uredile tako kakor je želimo.

G. dr. Reisman je povedal g. ministru, da se v Mariboru snuje podružnica Češkoslovaško-jugoslov. lige. G. minister

Beneš je odvrnil, da je to važnega pome-na; želeli bi bilo, da bi se ognjišča naše vzajemnosti snovala tudi po drugih me-stih. V Jugoslaviji je to nekoliko lažje nego na Ceškoslovaškem, ker je tu na-seljenih precej Čehov, dočim živi na Češkoslovaškem prav malo Jugoslovancev. — Na pripomnjo dr. Reimana da namerava Liga prirediti poučni izlet na Ceškoslovaško je g. minister povdaril praktično važnost takega načina spoznavanja za naše skupne cilje.

G. poslanik Šeba je nato pristavil, da se že pripravlja izlet jugoslov. indu-strijalcev na Češko in da se mu bodo lahko pridružili tudi intelektualci.

G. minister je bil zelo prijazen in je zapustil v prisotnih vtis veleumnega in energičnega državnika ter velikega pri-jatelja našega naroda in naših krajev.

Ker je medtem potekel kratko odmer-jeni čas, se je g. minister dr. Beneš lju-beznivo poslovil, nakar je vlak čez nekaj minut zapustil postajo.

Naš urednik se je tudi razgovarjal z g. poslanikom Šebo, ki je izjavil, da mu je enodnevno bivanje v Mariboru zapu-stilo najboljši vtis. Tu ima tudi svojega vojnega tovariša iz italijanskih legij g. dr. Pivka. O sami konferenci je v raz-govoru omenjal priprave, ki jih dela Beograd za sprejem odličnih gostov. Na dnevnem redu so razna važna politična vprašanja, zlasti posojilo Madžarski. — Poljski poslanik ne bo prisostvoval raz-pavam, ker Poljska sicer vodi paralelno politiko z nami, ne vstopi pa še za sedaj v Male antante.

—□—

Kateremu bo obrazložil politiko delavske stranke za slučaj, da prevzame vlado.

London, 8. jan. „Daily Express“ po-novno prinaša vest, da bo Ramsay Mac-donald prevzel tudi ministrstvo zuna-njih zadev. Kot pomočnika si je izbral Thomasa Shawa.

—□—

DROBNE NOVICE.

London, 8. jan. Ogromen požar je u-ničil velika skladišča v londonskem pristanšču z značilnimi zalogami kavčuka, čaja in drugih lahko zgorljivih snovi. — Škoda je ogromna.

Pariz, 7. jan. Poplava Seine je pri-čela upadati.

Rim, 7. jan. V provinci Anconi so no-coj zopet čutili tri slabše potresne sunke. Prebivalstvo prebiva v šotorih.

Berlin, 7. jan. Državna vlada je v današnji seji razpravljala o izrastkih pi-jančevanja in zabav v Nemčiji in je bila soglasno mnenja, da treba temu napra-viti konec.

BORZA.

Curih, 8. januarja. (Izv.) Sklepní tečaj. Pariz 28.30, Beograd 6.50, London 24.70, Praga 16.77, Milan 24.75, Newyork 574.50, Dunaj 0.0080, žig. kroge 0.0089.

Zagreb, 8. jan. Pariz 4.415—4.465 Švica 15.595—15.695, London 684.50—387.50, Dunaj 0.1254—0.12745, Praga 2.60—2.63, Milan 3.844—3.874, Newyork 891—890.

—□—

Glasovi o razpadu. — Za realno umeva-nje Male antante. — Francoska ali angle-ska smer?

Maribor, 7. januarja.

Dne 9. tm. se odprla v Beogradu kon-ferenca Male antante. Sestanejo se zuna-nji ministri Ceškoslovaške, Romunije in Jugoslavije in nekoliko njih pomočnikov in ekspertov, da se posvetujejo o politič-nih in gospodarskih problemih, ki jih je čas prinesel na dnevni red. Konferenca se sestaja v važnem političnem trenutku. V Angliji se pripravljajo na prevzemanje režima delavska vlada; priznanje Rusije kot o-nakopravnega člana svetovno-političnega koncerna se dozdeva neodložljivo; na-stajajo novi politični bloki, kujejo se no-ve mednarodne zveze in s tem se situa-cija bolj in bolj zapleta. Ni tedaj čudno, če se čujejo glasovi: Tudi Mala antanta se krha, morda bo beograjska konferen-ca njen zadnji sestanek. Take in podobne vesti krožijo zadnje dni po nekaterih na-ših listih. Mali antanti so pač že izpočet-ka obetali razpad, kakor se že od mirovne konference sem piše o razpadu velike an-tante in ne mine mesec, da ne bi listi o-znanili „odločilno uro“. Mala antanta se-veda ni nič večnega, kakor nobena poli-tična ali kakšna druga zveza; namesto nje lahko stopi tudi kakšna druga kom-binacija, ki bo bolj v skladu z izpreme-nljivimi političnimi razmerami v Evropi. Poglavitno je pač, kakšen duh in kakšni interesi vodijo države, ki stopajo v med-sebojne zveze. Tudi duh in interesi se iz-preminjajo, dobivajo nove smeri in obli-ke, ostaja pa to, kar je narodu in državi bitnega: Nikdar se na pr. ne more in no-če življenja zmožen narod brez boja udati vladateljnosti drugega naroda, nikdar se ne pusti brez odpora okrniti domovine in nikoli ne pokoplje državne neodvisnosti, če ni k temu prisiljen. Bistveni interesi držav in narodov tedaj ostanejo, in re-žim, ki bi na pr. tuje interese bolj upo-števal nego domače, bi bil režim narodnihi zločincev.

Iz tega sledi, da bodo v politiki držav, ki so danes združene v Mali antanti, tudi v bodoče prevladovali bistveni interesi države in naroda. Jugoslavija ne bo nikdar mogla stopiti v ožjo politično zve-zo s takim madžarskim režimom, ki bi imel na programu obnovitev milenijske Ogrske, takisto tudi ne Romunija in Češkoslovaška. Dokler bo treba, bodo vse tri države ščitile trianonsko mirovno po-podbo, ki je mednarodno-pravni akt o novi državni posesti. Izključeno je, da bi mogla katera jugoslovanska ali češkoslovaška vlada nuditi podporo nemški im-perijalistični politiki, ki ima interese na tem, da oslabi Češkoslovaško in Jugosla-vijo. To pomeni, da se bo zunanja politi-ka naše države vedno bližala onim, ki so takisto čutili ogrožene od nemškega im-perijalizma. Tako se bodo politične zveze formirale po skupnih interesih, potrebah in — v zadnji vrsti — načelih. Kadar se bo treba upreti povratku Habsburgovcem kot nositeljev srednje-evropskega impe-rijalizma, bo skupen nastop držav, ki morajo že eo ipso nasprotovati povratku, izveden tudi brez predhodne zveze. Mala antanta je izraz sporazuma med enako zainteresiranimi državami proti obnovit-vi status quo v srednji Evropi, je defen-zivna zveza treh držav, ki vedo, da jih vodi v srednje-evropski politiki skupna pot. Taka antanta bo tedaj obstajala ta-ko dolgo, dokler se ne izpremenijo vzroki, zavoljo katerih je nastala. V drugi vrsti pa je Mala antanta izraz težnje, da bi se

Ogromno zanimanje za konferenco Male antante.

Novinarji prihajajo iz vseh držav Evrope in Amerike. — Živahne zadnje priprave v ministrstvu za zunanje zadeve.

Beograd, 8. januarja. (Izv.) Veliko zanimanje za konferenco Male antante dokazuje tudi dejstvo, da je v zadnjih dneh dospelo v Beograd mnogo novinar-jev, tako iz Francije, Anglije, Italije, Nemčije, Švice, Amerike, ter iz vseh so-sednjih držav. — Doslej je dospelo samo iz zavezniških držav 20 novinarjev. Za danes zvečer se pričakuje prihod češko-slovaškega zunanjega ministra dr. Bene-ša. Preko Subotice je odšel danes na ru-munsko mejo poseben vlak po rumunske-

ga zunanjega ministra g. Duca. Radi pre-kinjenja telefonske zveze, čas njegovega prihoda ni natančno znan.

Beograd, 8. januarja. Po prazniš-kem počitku je sledilo zlasti v minist-rstvu zunanjih zadev posebna dvorana, kjer bodo lahko permanentno delali in vsak čas dobivali informacije. V vladnih krogih se dela zlasti nato, da dobi kon-ferenca politični značaj, dočim se bodo tehnična vprašanja reševala v paralelni konferenci.

—□—

POSEBNE INSTRUKCIJE ZA NAŠE DELEGATE V BERLINU.

Beograd, 8. jan. (Izv.) Naša delega-cija, ki je odpotovala v Berlin k repa-racijskim pogajanjem, je dobila posebne instrukcije, ker vlada hoče nemške repa-racijske dobave dobiti tudi za ceno po-sebnih doplačil in ker tvorijo te dobave zvečine podlago čezlega budžeta.

ATENTAT NA KEMAL-PASO.

Pariz, 7. jan. Listi javljajo iz Smir-ne, da je neznani storilec vrigel granato v stanovanje Mustafa Kemal-paše. Kema-lova žena je bila ranjena. On sam pa ne.

London, 8. jan. (Havas) „Daily Ex-press“ javlja iz Aten, da je bil Mustafa Kemal-paša v Mitleni od kosov granate težko, njegova gospa lažje ranjena. — Kemal-pašo so prepejali v Angoro.

Komisar Zveze narodov za Madžarsko.

Beograd, 8. jan. Danes se je raz-širila vest, da je določen za komisurja Zveze narodov za Madžarsko vodja od-delka za zaščito narodnih manjšin Nor-vežan Erik Kolman.

Za pomladanski dunajski velesojem ne bo treba potnih vizumov.

Dunaj, 8. jan. Inozemski obiskoval-ci dunajskega velesojma, ki se vrši pri-hodnjo pomlad, bodo prvič po vojni lah-ko potovali v Avstrijo brez potnega vi-zuma, ker je vlada na to končnove-ljavno pristala, da pripomore k čim več-jemu uspehu velesojma.

Mac Donald pred prevzetjem vlade v Angliji.

London, 8. jan. (Izv.) Ramsay Mac Donald bo imel jutri obširnejši govor v

male države v srednji Evropi in na Balkanu zblizale tudi v drugih vprašanjih. Pangermanizem se živi, proti njemu je treba ustvariti jez. Male države morajo dalje preprečiti, da bi njihove mednarodno-politične interese izgrajevale velike, stare države. Tako polagoma nastaja širši program, vsebujoč tudi gospodarske, vojaško-obrambene in svetovno-politične komponente. Ali se bo utrčila za dolgo časa takšna Mala antanta, ali pa bo nastala kakšna druga kombinacija — to je odvisno od razvoja splošnih razmer.

S tega vidika moramo reči: Mala antanta ne stoji pred razpadom, ker so moči, ki so jo ustvarile, še vedno dovolj močne, in vzroki še vedno aktualni. Goto-vo je, da se Francija in Anglija z ljubo-sumnostjo dveh rivalov borita, katera izmed njiju bo pritegnila male in srednje-evropske države v svojo sfero. Za to tekmo seveda ne stoji naši interesi, pač pa je v našem interesu, da jo izkoristimo zase. Naivno bi bilo misliti — kakor meni naš socialističen tisk — da je na francoski strani imperijalizem, na angleški pa nekaj idealen nagib. Interes — gospodarski in politični — je odločilen tu kakor tam; če je že beseda o imperijalizmu, nimamo nič izbirati, ker so danes vse velike države imperijalistične. Imperijalizem je izraz sodobnega gospodarskega stanja in dokler so razmere take, kakršne so, bo ostal pod to ali ono masko. Politični interesi Male antante se približno ujemajo z interesi Francije. Francija je to znala izkoristiti veliko bolj nego Anglija, zato pa je njen vpliv močnejši in njena politika razumljivejša. Anglija je bila že na mirovni konferenci nekoliko rezervirana; poslej je hodila pota, na katerih si ni mogla pridobiti posebnih simpatij novih držav. Pogodba med Francijo in Češkoslovaško je Angleže osupla in vznemirila, toda iz vseh njihovih komentarjev je slišati le eno: Angleži so jezni, ker so Francozi storili to, kar so nameravali oni, a so prespali primerne trenutke. Francoska politika gre za tem, da ustvari kontinentalen blok, Angleška gre v isto smer; države, ki so že same na sebi bolj zavisne in ki naj vstopijo v ta blok, imajo voliti izmed dveh tekmecev onega, ki jim več daje in manj jemlje. Vse tedaj sloni na interesih; če smo v zvezi s Francijo, nismo njeni »soldnerji« zato, ker misimo v zvezi z Anglijo; razlika je le v tem, kako in koliko znamo jemati in dati, t. j. po kaki ceni prodajamo svoje usluge. Ne smemo pa izpustiti izpred oči: Nemški »Drang nach Osten« je nam vsem, ki se ne moremo solidarizirati z interesi nemškega naroda, še vedno nasprotnik in z njim ni ne pogajanj ne sporazuma.

Najrazličnejše domneve in kombinacije, ki se danes širijo o Mali antanti, bodo jutri pozabljene, ostala pa bo živa potreba, da ta zveza ostane in se razvija na dosednji podlagi. Ona je v današnjih razmerah edina opora prave mirovne politike, zakaj na strani njenih nasprotnikov prevladujejo restauracijske in revolucijske težnje, ki bi mogle izzvati nered in preokupacije ter izročiti za silo konsolidirane razmere novemu divjanju vojnih strasti. Zato je ta defenzivna zveza ena od zainteresiranih držav sigurna pot k pacifikaciji in mednarodnemu sporazumu.

Pircheggerjevo žalovanje za Mariborom in Ptujem.

Dobili smo januarsko številko v Gradcu izhajajočega časopisa »Roseggers Heimgarten«. Posvečena je Nemcem v inozemstvu, z namenom, da jih bodri in jim vliva vero v »Wiedervereinigung«, kakor pravi v uvodu Roseggerjev sin Hans Ludwig Rosegger. »Ein Volk, ein Reich, ein Kaiser« je njih končen smotter. Da se to še bolj poudari, sledi faksimile Hindenburgovega pisma. Kratko in jedrnat pravi reprezentant velenemškega imperijalizma: »Trdno kakor skala je moje zaupanje, da nam bosta nemška moč in nemška volja zopet priborila mesto, ki nam gre na svetu.« Dokaz, da se Nemci niso iz svoje polomije ničesar naučili. Nato sledi žalostinke o izgubljenih »nemških« krajih: o Alzaciji, o sudetskih Nemcih, o vzhodni marki, o Južnem Tirolu, o Porenju, o Spodnji Štajerski itd. Nas najbolj zanima Hans Pircheggerjev

članek »Das steirische Unterlande«. Ker hočemo baš na njem pokazati, da se naše in velenemško naziranje, naš nacionalizem in nemški, naše pojmovanje zgodovine in nemško že od korenin razhajajo, ga bomo podvrgli obsežnejši in stvarni analizi. Za sedaj omenjamo samo to, da se velenemci še vedno omanljajo s staro nemško iznajdbo, da dravsko ozemlje spada k Srednji Štajerski in Koroški in da bi se ga ne smelo odtrgati od »Heimaterde«. Še vedno jih skomina po naši zemlji, še zmiraj vidijo svoje meje ob Karavankah z Vitanjskim pogorjem. Nič jih ni izužilo. Za sedaj jim seveda preostane zgolj čakanje, da se izpolni ono: »Ein Reich, ein Kaiser«. Do tega časa pa imajo dva zaveznika: preostale Nemce in nemčurje in slovenskega kmeta.

Dajmo besedo Pircheggerju: »Kako pa je danes? Vse nemške kulturne naprave so razbite, vsa društva razpuščena; Nemec nima ne šole ne občinske volilne pravice (!). Vzlie temu je obljubil državi zvestobo in jo bo kot Nemec tudi držal. Bori se za enakopravnost in si jo bo tudi priboril. Kajti spodnještajersko nemštvo še ni mrtvo, kakor so mislili slovenski politiki po svojih nasiljih l. 1919. Ono bo vkljub vsemu živelo. Njegova najmočnejša opora so — slovenski kmetje. Ti uvidevajo bolj ko kdaj poprej, da gospodarsko spadajo samo k Štajerski. Odločitev o bodočnosti Spodnje Štajerske bo ležala nekoč v slovenskem kmetu. In gotovo ne bo neugodna za Nemce.«

Tako Roseggerjev časopis. Nemško nostalgijo po naših krajih razumemo. A uverjeni naj bodo, da se tisto, kar je bilo, ne povrne nikoli več. Radi verjamemo, da spodnještajersko nemštvo ne more spoznati, da ga je zgodovina postavila s prestola v grob. V tem nacionalnem grobu se še rešuje s političnimi sredstvi, a rešiti se ne bo moglo. Ne bo se učakalo Hindenburgovega carstva od Severnega morja do Karavank. Danes vlada na tej zemlji naše nacionalno pravo, ki bo neusmiljeno odrezalo vse take efemerne izrastke, kakor je nemški mandat. Naš kmet ne bo več zaveznik nemške gospode. On je lahko nezadovoljen, kakor je še v obilnejši meri nezadovoljen kmet v Nemčiji, toda Gradca si ne želi nihče več. Razni Pircheggerji bodo pozabljeni, kakor se vedno bolj izgublja njihovi nekdanji somišljeniki med nami.

Politične vesti.

* Velekulturni človek je brez dvoma nemški poslanec Schauer, ki se očitno še vedno noče zavedati, da je postal poslanec samo vsled nezavednosti slovenskih kmetov v Halozah in v konjiškem okraju. Ta tudi poslanec je v nedeljski številki svojega trobila »Cillier Ztg.« napisal dolgo klobasarijo pod naslovom »Ein Rückblick«. Da je vsebina te klobasarije neprebavljiva, o tem ne bomo izgubljali besed. Da pa je Schauer s tem svojim člankom dokazal svojo nemško kulturnost, katero vedno riva v ospredje, naj dokazujejo sledeči odstavki: »... Die stille Einsicht verbindet den Herren nicht das Maul...«, »... manche Dummheit wird verziehen, wenn nur da das Maul recht breit und recht lügenhaft aufgerissen wird«... in tako gre prilično v tem tonu naprej. Nemškim sodržavljanom čestitamo na poslanca, ki zna članke tako čudovito kulturno pisati.

* Zaradi poškodbe Götzove dvorane v Mariboru je seveda polno vse nemško časopisje najbolj divjih člankov. Mi smo svoje stališče objasnili: Obsojamo vsak tak čin. Razumljivo pa je, da so impulzivni ljudje, kateri vidijo provokacijo ne v tem, da bi se zbirali domači pravi Nemci k družabnim prireditvam, ampak v tem, da Nemci k tem svojim takozvanim nemškim prireditvam vedno skušajo pritegniti tudi nezavedno slovensko maso ter potem vpijejo: glejte, koliko nas je! Zlasti pa vidijo navaden impulzivisti provokacijo v tem, da pridejo k vsem nemškim prireditvam vedno tudi razni buršaki in drugi Nemci iz Gradca, Radgona in drugod, o katerih vemo, kakšno politiko glede naše države zasledujejo, saj nam to zadostno pojasnjuje današnji naš drugi članek o pisavi lista »Roseggers Heimgarten«. Kdo naj ne smatra za politično provokacijo in ne le za navadno družabno prireditev večerov, katerih se udeležuje nemško burševstvo in nemško

meščanstvo iz Gradca?! Vse to še seveda po našem prepričanju vedno ni vzrok za demoliranje poslopij. Pač pa bi moralo to biti dovolj vzroka za oblasti, da takšne prireditve ali v celoti prepovedo, ali pa zahtevajo od prirediteljev garancije, da bodo na prireditve vabljeni le domači pravi in pristni Nemci. V tem slučaju pa — o tem smo prepričani — bi bila Götzova dvorana itak veliko veliko prevelika. Ker pa se med drugimi zlasti tudi »Cill. Ztg.« silno razburja radi incidenta pri Götzu, si dovolimo to naslednjo »Deutsche Wacht« opozoriti, naj vzame v roke številke »Deutsche Wacht«, ki so izšle po 20. sept. 1908 in naj pogleda, ali je »Deutsche Wacht« takrat istotako obsojala demoliranje Narodnih domov v Celju in Mariboru s strani nemške sodrge povodom nedolžnih slovenskih kulturnih prireditvev. Kadar nam bo »Cillier Ztg.« dokazala, da je njena prednica in mati »Deutsche Wacht« takratne »kulturne izlive« nemške mularije v Mariboru in Celju obsodila, ji bomo prvi hip priznali pravico, da se zgraža nad revanžo. Je že tako, da se storjene krivice ne pozabijo tako hitro.

* Razgovor z dr. Korošcem objavlja »Straža«. Povedal ni prav nič, kar bi svet pretreslo. Na Dunaj ni šel, ker bi mu bilo zdravljenje tam predrago. Da je Radić na Dunaju, ve samo iz listov. Zveze z Radićevo stranko obdržava njegova stranka še vedno. Ostal bo še naprej v opoziciji. Ni izključeno, da pride do opozicijskega bloka. Jezi ga, da še ni avtonomije. On je sicer prepričan, da pride. Če pa narod noče avtonomije, pravi, potem pa naj gre med radikale, demokrate in zemljoradnike.

* Odgovor naše vlade na angleško noto. Z ozirom na noto angleške vlade glede 300 milijonskega francoskega posojila je vlada sklenila odgovoriti v verbalni noti, da je posojilo namenjeno za nakup materiala za oborožitev naše vojske. Garancije za to posojilo so podrejene garancijam za vsa dosedanja posojila, torej ostane tudi angleško posojilo še vedno na prvem mestu. V diplomatskih krogih se pripisuje angleški noti politično ozadje, ker je Franciji uspelo, da si pridobi večino evropskih držav za svojo politiko. V drugi vrsti pa je Anglija tudi nezadovoljna radi tega, ker ostanejo vse nabavke Franciji, dočim v Angliji narašča brezposelnost radi krize v industriji.

* Pri nadomestnih volitvah v francoski senat je bilo izvoljenih 116 senatorjev. Vršile so se 6. tm. Stranke so prilično ostale pri dozdajnem posestnem stanju. Tudi min. predsednik Poincaré je bil izvoljen z 794 od 840 oddanih glasov.

* Indijski nacionalisti se gibljejo. Vesti iz Kalkute vedo povedati, da je indijski podkralj sklical sejo indijske vlade, da odloči, ali se naj izpusti na svobodo vodja indijskih nacionalistov Ghandi, ki je — kakor znano — že dolgo v zaporu. Obsojen je bil na 5 let ječe. Indijska nacionalna stranka je na svojem zboru sklenila, da se od Anglije takoj zahteva, naj postane indijska vlada avtonomna in naj pridejo v njo ljudje, ki uživajo zaupanje indijskih nacionalistov. Ako bi se ta zahteva ne sprejela, napovedujejo nacionalisti naostrejši boj.

* Volitve na Kitajskem. Predhodne volitve bodo 14. aprila, končne pa 14. maja. Sedanji kitajski parlament, ki je itak samo na papirju, bo oficijelno završil svoje zasedanje šele meseca oktobra.

Dnevna kronika.

— Poroka pesnika. Dne 6. tm. se je poročil sodni svetnik dr. Al. Gradnik v Ljubljani, znan slovenski pesnik, z gđ. Potokarjevo. Mnogo sreče!

— Zdravniška imenovanja. Za okrožna zdravnika sta imenovana: dr. Simon Jagodič za zdravstveno okrožje v Sloven. Bistrici, dr. Stanko Pušenjak v Cerkvenici.

— Odvetnikov v Sloveniji imamo glasom statistike 188, od teh v Mariboru 30, v Celju 17, v Ptuju 11, v Murski Soboti 9, v Dol. Lendavi 5, v Ljubljani 62 itd.

— Uradni list za Slovenijo se sedaj v znamenju likvidacije pokrajiske uprave imenuje »Uradni list za ljubljansko in mariborsko oblasti«.

— Likvidacija zdravstvenih odsekov. Ministrstvo narodnega zdravja bo tekoma

januarja ukinilo zdravstvene odseke v Dalmaciji, Bosni in Vojvodini. Kasneje se ukineta tudi odseka v Ljubljani in Zagrebu. Mesto odsekov se ustanovi za vsako oblast inspektorat z delokrogom, ki bo določen s posebnim pravilnikom. Po teh vesteh soditi bodo inspektorati neodvisni od velikih županov, in sicer na podlagi znane uredbe o organizaciji zdravstvene službe, ki jo je uzakonil zakonodajni odbor. Ker pa je pozneje izšel zakon o obč. upravi, čigar določbe deloma nasprotujejo uredbi, je pozicija zdravstvenih inspektoratov še negotova.

— Zavrnjena zahteva gostilničarjev. Kakor smo poročali, je državna zveza gostilničarjev zahtevala od ministrstva financ, naj ukine takse na male račune. Minister je zahtevo zavrnil, obstoja na strogi izvedbi zakona ter preti s kaznimi onim, ki bi se predpisov ne držali.

— Poljedelska fakulteta v Subotici. Svoj čas se je govorilo o tem, da bi se v Skoplju nastanila poljedelska fakulteta. Zadnje vesti pa vedo povedati, da se je ministrstvo prosvete odločilo za Subotico kot sedež fakultete. Subotička občina je ponudila v to svrhu zgradbo poslopja in zavodov ter preskrbo vseh potrebščin na svoje stroške. Subotička občina ima 4000 juter zemlje, ki spada pod agrarno reformo. Ako se zemlja prepusti občini, bi odprodala za fakulteto 3000 juter.

— Beograjska »Politika«, največji in najresnejši beograjski politični dnevnik z skozinsko nacionalno tendenco, je v proslavo dvajsetletnega jubileja obstanka dne 6. tm. izdala obsežno številko z bogato vsebino. Ustanovitelja lista sta bila oba brata Ribnikar, ki sta se proslavila že v balkanski vojski in padla oba začetkom svetovne vojne. Ostal je tretji brat dr. Slobodan Ribnikar, ki je vodil list dozdaj. Radi boleznj je moral odstopiti.

— Lažni inspektor v vlaku. Pred nekaj dnevi je v vlak med Vel. Bečkerekom in Zomboljo vstopil gospod, ki se je v pošt-nem vozu uradnikom predstavil kot inspektor poštnega ministrstva Milan Matijević ter izjavil, da ima nalog pregledati novčanice, če niso vmes falzifikati. Poštari so mu verjeli in mu prepustili pregled pošte. Matijević je vzel 4600 Din., nato pa brez sledu izginil. Šele pozneje je starešina ambulantne pošte opazil tatvino. Policija doslej zločincu še ni na sledu.

— Reparacijska pogajanja v Berlinu. — Pogajanja delegatov jugoslovanske in nemške vlade o reparacijskih dajatvah prične 8. jan. v Berlinu. Jugoslovanski delegati so: naš delegat v reparacijski komisiji dr. Gjorgje Gjurić, šef reparacijske sekcije v zunanjem ministru g. Živojić in ministerjalni direktor v fin. ministru Milan Radosavljević. Vsi trije so včeraj odpotovali v Berlin.

— Za Krnom — Lipa. Naši čitatelji se bodo še spominjali, kakim preganjanjem so bili zapostavljeni Slovenci pod Krnom na Goriškem, ker so bili osumljeni, da so poškodovali spomenik padlim junakom, ki stoji na Krnu, dasi se je strokovnjaško dognalo, da ga je poškodovala strela. — Sedaj se poroča o novem slučaju iz Lipe v Istri. V tamošnji šoli je nekdo poškodoval kraljevo sliko. Ne ve se, kdo je to storil. Abnormalnih ljudi, ki počenja take stvari, ima vsak narod. Mogoče je pa tudi, da je bil izvršen čin od koga tretjega, ki hoče v kalnem ribariti. A italijanske oblasti so to vzele za povod najgršemu preganjanju tamošnjega jugoslovanskega prebivalstva.

— Jan Kubelik v Italiji. Sloviti češki virtuozi na gosli Jan Kubelik je na veliki umetniški turneji po Italiji. Povsod, kjer je dozdaj nastopal, ga je občinstvo frenetično pozdravljalo.

— Kneginja kot tatlica. Tridesetletna ruska kneginja Olga Kozlovskaja je bila o Božiču v Helsinkforsu na Danskem aretirana, ker je pri nekih prijateljih, kamor je bila za praznike povabljena, ukradla razne dragocenosti v vrednosti 15.000 danskih kron. Sedaj so tudi ugotovili, da je kneginja v Kodanju za časa svojega dveletnega bivanja tamkaj zakrivila več tatvin v raznih rodbinah.

— 60 bank v Nemčiji pod obtožbo. Berlinsko državno pravdnštvo je proti 60 bankam in bankirjem dvignilo obtožbo radi zaračunavanja previsokih obresti in stroškov. Proti vsem je uvedeno postopanje radi oderuštva.

Mariborske vesti

Maribor, 8. januarja 1924.

m Himen. Odvetnik g. dr. Vinko Rapotec se je v Opatiji poročil z gđno Marijo Rajčič, hčerko ravnatelja tamošnje hrvatske ljudske šole. Kakor poročajo listi, je ob priliki poroke tamkajšnji župnik prepovedal v cerkvi hrvatsko petje. Novemu paru veliko sreče!

m Kratko nagrado za najpridnejšega učenca je dobil na mariborski gimnaziji osmošolec Josip Lasbacher.

m Interpelacija poslanca Schauerja o bombnem atentatu. »D. Volksblatt« poroča, da bo poslanec Schauer v imenu Nemškega poslanskega kluba interpeliral notranjega ministra zaradi eksplozije v Götzovi dvorani. — Preiskava je itak v teku in je toliko kot gotovo, da bodo oblasti storile vse, kar je mogoče, da doženejo storilca. Interpelacija Nemškega kluba ima prezorno tendenco, da napravi večji hrup kakor ga je stvar sploh vredna. S tem hrupom hočejo med navajnimi ljudmi razširiti bajko o »mučeništvu« mariborskih Nemcev.

m Pretirana štedljivost ali — malomarnost? Dodatno k notici pod tem naslovom smo sprejeli iz vrst starišev še sledeči dopis: Stihirski mraz, o katerem ste nedavno poročali, ne vlada samo na gimnaziji in realki, ampak tudi na ljudski in dekliški meščanski šoli v Cankarjevi ulici. V učilnicah znaša temperatura komaj 3-5 stopinj nad ničlo, tako, da morajo otroci sedeti oblečeni in z rokavicami na rokah — če jih imajo — in tudi učiteljice poučujejo v plaščih in z rokavicami. Koliko je vreden tak pouk, naj sodijo merodajni pedagogi. Več otrok se je vsled tega že prehladilo in stariši bomo primorani, obdržati otroke doma. Pozivamo merodajne činitelje, da ta škandal nemudoma odpravijo in poskrbe, da se predpisi o kurjenju šolskih prostorov tudi izvršujejo. — Eden za vse.

m Götzova dvorana bo popravljena in zopet splošno na razpolago. Tvrdba Götz nam piše: Z ozirom na splošno željo, da se dvorana tvrdke Tomaž Götz popravi, tvrdka uljudno naznanja, da bo po odobrenju kompetentne stavbene oblasti dvorano začasno provizorično popravila, da jo more zopet predati v splošno uporabo.

m Kulturna sekcija Oriune - Maribor vabi vse člane in prijatelje dramske sekcije k sestanku, ki se vrši v torek dne 8. januarja tl. v prostorih Čitalnice, Narodni dom. Ker je sestanek važen, se prosi sigurno udeležbo in točnost. Gospodje in gospodične, ki reflektirajo na večje vloge, se morajo tega sestanka sigurno udeležiti, ker se razdele vloge za prvo igro. Zdravo!

m Dr. Franjo Jankovič ordinira samo za privatnike v Razlagovi (bivši Elizabetini) ulici št. 13 od 10.—13. in od 16.—17. ure.

m Jugoslovenski Lloyd dd. v Mariboru zopet v obratu. Tovarna Jugoslov. Lloyd za obleke na Ruški cesti je, kakor se nam poroča, zopet v polnem obratu. Dodelali smo, da dela že sedaj preko 200 delavcev v tovarni, razen tega bo pa zaposloval še nadaljnjih 200 delavcev z delom na domu. Z ozirom na splošno stagnacijo v industriji in trgovini, moramo s tem večjim zadoščenjem pozdraviti to vest, ki ne dokazuje le krepak in soliden razmah te tvrdke, temveč je s tem mnogim potrebnim preskrbljen kruh in zaslužek.

m III. carinska konferenca v Mariboru. Trgovski gremij naznanja vsem zainteresentom, da se vrši prihodnja carinska konferenca v ponedeljek dne 14. tm. ob 20. uri v prostorih državne trgovske šole na Zrinjskem trgu.

m Tujci v Mariboru. V noči od 7. na 8. januarja je prenočilo v Mariboru 61 tujcev. Od teh je nastanjenih v hotelu »Meran« 20, hotel »Zamorec« 10, hotel »Črni orek« 8, hotel »Kosovo« 5, gostilna »Halbwild« 4, gostilna »Pri grozdu« 6, gostilna »Zlati konj« 3, gostilna »Woche« 3 in gostilna »Zokaly« 2.

m Kavarna Frankopani. Od 1. januarja 1924 naprej vsak dan kabaretni večer s sodelovanjem poznane komika in humorista Stefana Kegleviča, ki gostuje le kratko časa s svojim bogatim humorističnim repertoarom. Za solidno postrežbo jamči in prosi za obilen poset Iyan Kokolj, kavarar.

m Tedenski izkaz o nalezljivih boleznih v mestnem okolišu mariborskem od 30. dec. 1923 do 5. jan. 1924. Škrlatinka: ostalo 10, novih 1, ozdravljen 1, ostane 10. Norice: ostalo 2, novih 1, ozdravela 2, ostane 1.

m Grajska klet. Sreda 9. jan. koncert nar. žel. gl. društva »Drava«. Začetek ob pol 20. uri. Vstopnina 3 D.

m Vlom na Ruški cesti. V soboto, dne 5. januarja krog 2. ure ponoči so doslej neznani storilci vlomili v klet trgovca Martina Gajšeka na Ruški cesti št. 27. Vlomilci so odnesli 4 velike posode z mastjo, 3 sodčke ocirkov in 10 kg jabolk, 10 steklenic šampanjca, 6 steklenic raznih likerjev in 1 zajca. Kdor izsledi vlomilce in ukradeno blago, dobi 10.000 K nagrade. Podatke javiti policiji.

m Knjige, leposlovne in znanstvene, literarne vrednosti, v vseh jezikih, kupuje po najvišjih cenah vedno »Ljudska knjižnica« v Mariboru, Narodni dom I.

Narodno gledališče.

REPERTOIRE:

Torek, 8. jan. »Onstran življenja«, Ab. E.

Sreda, 9. jan. Slavnostna predstava povodom rojstnega dne Nj. Vel. kraljice Marije. Cavalleria rusticana. — Plesni večer gđ. Vaupotičeve, soloplesalke ljubljanske opere.

Četrtek, 10. jan. Lumpacij-vagabund, ab. B.

Petek, 11. jan. Zaprt.

Sobota, 12. jan. »Janko in Metka«. Premijera.

—□—

Plesni večer gđ. Vaupotičeve, soloplesalke ljubljanske opere. se vrši v sredo 9. tm. ob 20. uri. Na klavirju spremlja priznani pianist g. Štritof. — Slike mlade, velenadarjene umetnice so razstavljene pri tvrdki Vahtar, Preis (Gospiska ulica), dalje pri Zlati Brišnik in Soštarič (Aleksandrova cesta). Občinstvo opozarjamo na ta večer, ki bo nudil gotovo mnogo umetniškega užitka.

Svečana predstava v proslavo rojstnega dne Nj. Vel. kraljice Marije se vrši v sredo 9. tm. in sicer se vprizori krasna opera »Cavalleria rusticana«, nato sledi baletni divertissement priznane mlade umetnice gđ. Vaupotičeve, soloplesalke narodnega gledališča v Ljubljani. — Cene operne. Za one gg. abonente pa, ki so do 7. jan. rezervirali prostore za ta večer, veljajo navadne dramske cene.

Sporod večera klasičnih in modernih plesov gđ. Vaupotičeve, soloplesalke ljubljanske opere, v spremstvu pianista N. Štritofa. 1. Chopin: Valse v E molu. 2. Mendelssohn: Pomladna pesem. 3. Čajkovskij: Jesenska pesem. 4. Schumann: Elan. Odmor. 5. Čajkovskij: Chanson triste. 6. Grieg: Škrat (Puck). 7. L. M. Škerjanc: Iz suite k »žlahtnemu meščanu«, a) Ind. motiv, b) Groteska. 8. Rahmaninov: Polichinell.

K premijeri opere »Janko in Metka«. V soboto dne 12. tm. se uprizori v Narodnem gledališču znamenita Hamperdinckova opera »Janko in Metka«. Čeprav ta opera obravnava sujet znane otročje pravljice istega imena zahteva vendar posebno zanimanje in pozornost odrasle publike. To je delo velike muzikalne vrednosti, pisano v modernem slogu, katero nam odkriva tem večje lepote, čim večkrat ga slušamo. Vsaki odrasli človek nepokvarjenega srca in čiste duše, ki se rad prenese v kraljestvo pravljic in otroških duš, bo šel ne enkrat, temveč 2, 3, 4krat poslušat to opero, katera po svoji tehnični strukturi stavlja največje zahteve do izvajajočih moči, osebno do orkestra, ki pa je po svojih vedrih motivih in melodijah dokaj pristopna vsakomur, seveda le, ako jo večkrat sliši. Občinstvo se opozarja posebno na to, da proizvajanje te opere ni smatrati kot predstava za otroke, temveč kot prvovrsto umetniško delo, zanimivo ne samo za odraslo inteligentno publiko, ampak tudi za najstrožje strokovnjake. Radi tega se priporoča starišem, naj ne jemljejo k predstavam seboj čisto malih otrok, kateri še ne znajo ostati dovolj mirni, ker taka deca se sploh ne bo pripustila v gledališče. Toda iz odgojnih in dušo oplemenjujočih razlogov naj posejijo to opero stari in mladi — vsi ljudje dobre duše in čiste srca.

JDS.

PRIREDTVJE:

9. jan. Seja odbora Gosp. in pol. društva za II. in III. okraj v Mariboru ob 20. uri zvečer v tajništvu JDS (Cankarjeva ulica 1).

13. jan.: Seja oblastnega odbora Demokratske stranke ob pol 11. uri v Narodnem domu.

16. jan.: ob 2. uri pop. shod gospodarskih krogov v Ormožu.

20. jan.: shod v št. Janžu pri Zibiki ob 2. uri pop.; sestanek zaupnikov iz št. Vida in Slivnice na Grobelnem.

Kultura in umetnost

x Iz češkega kulturnega življenja. Prošlo soboto je umrl na tuberkulozi nadarjeni češkipesnik Jiří Wolker, star šele 24 let. Bil je otrok nemirnega vojnega in povojnega časa, zato imajo njegove pesmi močno socialno obeležje. Pripadal je komunističnemu pokretu in je bil najizrazitejši predstavitelj takozvanega Proletkulta. Nesporno pa je bil poeta nasit, globoko položena umetniška natura, ki se ni dal zavesti od raznih — »izmov«, ki se ni lovil za »električnimi žogami« ali plesal z »mavričnimi kačami«, marveč je dal jasno, kleno poezijo. Sredi najlepšega razvoja je prišla smrt, sestra bednih umetnikov. — Te dni odpotuje v Barcelono češki operni ensemble, ki bo vprizoril »Prodano nevesto« in »Rusalko«, nakar je povabljen v kraljevsko opero v Madridu. Umetniško turnejo vodita Oskar Nedbal (Bratislava) kot dirigent in Jaroslav Kvapil (Praga) kot režiser. Vodstvo je dobilo ponudbe iz raznih evropskih mest, pa se še ni odločilo zanje. Po španski sezoni se poda češka opera v Pariz, kjer nastopi v majniku t. l. na Veliki Operi. Ta nastop bo združen z mednarodno proslavo Smetanovega jubileja v Parizu. V Barceloni bo prirejena tudi češka umetniška, književna in narodopisna razstava. — Iz Amerike poročajo, da se tam vedno bolj udomačuje Čapkova igra »R. U. R.«

Sokolstvo.

O Odbor Sokolskega društva v Mariboru prosi vse načelnike društvenih odsekov, da se udeležijo sestanka v četrtek, dne 10. tm. ob 20. uri v društveni sobi v Narodnem domu. Namen sestanka je razgovor o kandidatih listi za občni zbor, ki se vrši v nedeljo, dne 13. tm. ob pol 9. uri v mali dvorani Narodnega doma. Sestanek se morejo udeležiti tudi drugi člani in članice, ker je želeli, da se ravno o kandidatih listi že pred občnim zborom doseže sporazum in odstranijo vsa nesoglasja, ki po nepotrebnem zavlačujejo zborovanje občenega zbora.

O Sprememba pri »Sokolskem Glasniku«. Službeni organ Jugoslovenskega Sokolskega Saveza »Sokolski glasnik« bo letos spremenil način izhajanja. Izhajal bo v dveh izdajah. Prva izdaja izide vsakih 15 dni na osmih straneh in bo prinašala vse zadeve organizacijskega značaja, aktualna vprašanja, pregled tekočega dela. Druga izdaja, na 16 straneh, bo prinašala razprave, članke in pregled o delovanju Sokolstva.

Objave.

§ Organizacija Jugoslovenskih Nacionalistov - Studenci naznanja, da so uradne ure tajništva vsak ponedeljek in sredo od 7.—8. ure zvečer v Čitalnici Narodnega doma v Mariboru. Prihodnje uradne ure v sredo dne 9. jan. 1924.

§ Klub dobrovoljcev ima svojo redno letno sejo v četrtek dne 10. jan. ob 20½. uri (¼9) v restavraciji Narodnega doma. — Odbor.

Darovi.

Slov. plan. društvo podr. v Mariboru se zahvaljuje gospodoma dr. Rapocu in Gustinu za dar po 50 D in članom za znesek 250 D, ki so ga nabrali ob odhodnici gđ. Malčke iz Mariborske koč. Odbor.

Film.

Mestni kino. »Akrobata Fix in Fax«, veseloigra v 4 činih se predvaja v torek, sredo in četrtek.

Gospodarstvo.

NOVI MAKSIMALNI DIMNIKARSKI TARIF.

Na prošnjo dež. zadrage dimnikarjev za Slovenijo in Ljubljani je določil oddelek ministrstva za trg. in industrijo v Ljubljani temeljem določil § 51 obrt. reda za čas od 15. decembra 1923 nadalje do preklica sledeči maksimalni cenik za dimnikarsko obrt v Ljubljani, Mariboru, Celju in Ptuj:

Za enkratno ometanje: odprtega kuhinjskega ognjišča 3 D; navadnega prolažnega dimnika: a) v pritličju 2,50, b) za svako nadaljnje nadstropje 50 para; ruskega ali valjastega dimnika: a) v pritličju 1,50, b) za vsako nadaljnje nadstropje 50 para; štedilnike z enim kotličem in 1 pečico (vštevši dimno cev do 1 m dolgoti) 2,75; štedilnika z enim kotličem in dvema pečicama (vštevši dimno cev do 1 m dolgoti) 3,50; štedilnika v večjih gostilnah, kavarnah itd. (vštevši dimno cev do 1 m dolgoti) 5; štedilnika pri zavodih in hotelih (vštevši dimno cev do 1 m dolgoti) 10,50; male železne peči (vštevši dimno cev do 1 m dolg.) 1,25; srednje velike železne peči 2 D; velike železne peči 2,50; izredno velike železne peči 3,25; cevi od vsakega metra 75 para; malega aparata za central. kurjavo 13; srednje velikega 18; velikega 26; cevi v stekliarnah in hmeljnih sušilnicah za 1 m 1,50; pekarskega duška 1,50. — Za enkratno požiganje: prolažnega dimnika 7,50; ruskega ali valjastega dimnika 4; dimne cevi 3,50; za zamudo časa za vsako uro ne vštevši prvo uro zaposlenosti (prolažnega dimnika, ruskega ali valjastega dimnika, dimne cevi) 3 D. — Za enkratno ometanje: malega kotlička v zasebnih hišah 1 Din.; srednje velikega v zas. h. 1,50; velikega 1,75; prolažnega dimnika v pekarskih obratih (vsakih 14 dni) 3; ruskega kakor prolažnega dimnika v pek. obr. 2,25; malega kotla v pivovarnah in tovarnah 36; velikega kotla v pivovarnah in tovarnah 60; izredno velikega 78; za pregledovanje in snaženje novih dimnikov 4; malih kanalov v pivovarnah 27; velikih kanalov v pivovarnah 44. — Za enkratno snaženje tovarniškega dimnika do višine 20 m 30, 30 m 38, 40 m 50 D; kurilnih cevi pri parnih kotlih do 40 m 17, 60 m 23, 100 m 36; v nočnem času od 1. aprila do 30. sept. od 20. do 5. ure ter od 1. oktobra do 31. marca od 18. do 6. ure se zvišajo vse predstojajoče cene za 5 odstotkov; za delo ob nedeljah in praznikih se računa k vsem predstojajočim cenam še 50 odst. poviška.

—□—

Leto 1923 na borzi.

Borza je barometer gospodarskega stanja države. Ta barometer, ki je kazal pri nas v Zagrebu in po vsej Evropi težke čase in hude gospodarske burje, ki so razjedale povojno gospodarsko stanje posameznih držav, je postal v minulem letu skoraj popolnoma miren ter kaže na absolutno izboljšanje gospodarskega položaja naše države, ki ni več daleč od popolne stabilizacije in konsolidacije. — Ogromni zaslužki spekulacije s spekulacijo so ponehali, in kdor se spominja selitve raznih spekulantov iz Dunaja v času ko se je ustavil padec avstrijske krone, ta bo razumel, da so spekulantom tudi pri nas v minulem letu postala tla prevroča. Ta selitev, ki se opaža v vseh večjih mestih, je prvi znak, da je naše gospodarstvo na potu izboljšanja. Na borzo se polagoma, a vztrajno vračajo predvojni časi. In to je za današnje in zlasti še za naše razmere mnogo...

Bilanca minulega leta kaže, da smemo zaupno zreti v bodočnost. Efektivno tržišče ki je bilo v začetku minulega leta še popolnoma na mrtvi točki, je v največji polletni vročini oživel pod vplivom ostrih hausse na inozemskih tržiščih. Promet z akcijskimi in ostalimi vrednostmi je obsegel naravnost nezasišane višine. Vendar pa to ni bil uspeh in produkt naših domačih gospodarskih prilik, temveč delo inozemskega kapitala in nezdrave spekulacije. Posledice niso izostale. Po komaj par mesecih je ta nenaravni promet ponehal in tečajji so padli na nižino ob začetku leta. Pomanjkanje gotovine in kreditna kriza sta onemogočila absorbiranje novih emi-

si, ki morajo torej računati z inozemskim kapitalom ter ostanejo popolnoma brez vpliva na presojo pojedinih vrednot in na promet pri nas.

To je bil zadnji poskus spekulacije, da se pri nas vzdrži, ko so se začele majati tla tudi na deviznem tržišču, kjer je po hudem boju zavlada svobodna trgovina, kakor jo rodi konkurenca. Ta svoboda je v začetku leta izzvala reakcijo, ki je porazno delovala na razne optimiste. Dinar je v januarju lanskega leta dosegel na ceniški borzi svojo najnižjo vrednost t. j. 3.60. To je bilo najnižje stanje dinarja sploh. Deflacija, ki jo je sprejel v svoj program novi finančni minister dr. Stojadinović, je, četudi se ni povsod izvajala enakomerno in pravilno, zlasti ne napram državi, je napravila konec povojnemu razsponnemu življenju, zmanjšala konzum in blago — tudi devize — je bilo prisiljeno, da si išče kupca, dočim so se kupci preje morali trgati za blago. Dinar se je začel polagoma a sigurno dvigati in žnjim je začelo naraščati zaupanje zunanjega gospodarskega sveta v našo državo, in optimizem, ki je v mnogočem najboljši zdravnik. Dobra žetev in naraščanje našega izvoza sta pripomogla s svoje strani k stabilizaciji dinarja, ki motira že par mesecev nespremenljivo po 6.50 na ceniški borzi. Naše devizno tržišče se je v minulem letu popolnoma otreslo vsakega zunanjega vpliva in niti najsenzacionalnejše vesti bodisi iz Trsta ali Berlina več ne užigajo: ni gotovine, promet normalen, trgovine in zaloge napolnjene in potreba deviz minimalna, difference med tečajem in ponudbe in povpraševanja so padle na minimum, ki izključuje vsak »lahki« zaslužek. Kriza traja neusmiljeno dalje in ni nikakega izgleda, da bi kmalu prenehala. Polom raznih bank je vidno znamenje te »krize« in znak, da se povračajo predvojni časi...

Turistika in sport.

: Planinski Vestnik. Glasilo Slovenskega planinskega društva. — Glasilo naših planincev, dobro urejvano časopis »Planinski Vestnik« je našel 24. letnik. Pred nami leži prva številka 1. 1924. Uredništvo obeta, da se bo Vestnik letos razmahnil v vsakem oziru; obsejnejši bo za pol pole in opremljen s 13 umetniškimi prilogi. Prva številka prinaša najprej mikavno in gorko pisani dr. J. C. Oblakov članek: »Ivan Cankar, verni sin prirode«. Nato sledi dr. Stanka Tomiška opis: »Čez severozapadno steno Prisojnik« s sliko na prilogi. Dr. M. piše o usodi naše planinske flore. Znani mariborski planinec Brunon Rotter začenja objavljati planinski opis Pohorja. Članek, ki se bo nadaljeval, je opremljen s sliko posesti Mariborke koe in zemljepisnim načrtom Pohorja. Živahno pisana je planinska črtica: »V dežju in snegu na Savinjskih planinah izpod peresa Janka A. Krefla.

D. S. Merežkovski:

Julijan Odpadnik.

(Dalje.)

(22)

Maksim je dal znamenje. Nekdo se je potihoma približal Julijanu in mu od zadaj zvezal oči, rekoč: — Pojdi! Ne boj se ne vode in ne ognja, ne duha in ne telesa, ne življenja in ne smrti!

Julijana so odvedli. Težko škripaje so se odprla železna, zarjavela vrata; nasproti mu je puhnil soparni zrak, kakoršen se zbira v zaprtih prostorih, pod bosimi nogami pa je občutil strme, polzke stopnice.

Zlezel je navzdol. Vseenočrog je doimovlala mrtva tišina. Zapah po plesnobi je bil močan. Zdelo se mu je, da se je nahajal globoko pod zemljo.

Stopnice so bile pri koncu. Krenil je po ozkem hodniku. Z rokami je otipaval stene.

Zdajci je začutil pod bosimi nogami vlago; trenutek nato je vzvalovala voda in mu zmohila stopaje. Šel je dalje. S slehernim korakom je zagazil globočje. Najprej mu je voda segala do gležnjev, nato do kolen in potem do pasu. Zobje so mu cveketal od mraza. Še se ni ustavil. Voda mu je objela prsi. Misli je: »Nemara je vse to prevara? Morda me hoče

Nato slede rubrike: Kotiček — Čez hrib in dol. — Društvene vesti. — Obzor. — »Planinski Vestnik« toplo priporočamo.

: Smaška tekma za prvenstvo Slovenije preko vse »Menešije« se bo vršila dne 20. jan. t. Začasni program: Dne 20. tm. (nedelja) zjutraj odhod tekmovalcev z vlakom ob 5.50 uri iz Ljubljane (Glavni kolodvor) do Borovnice (6.30) uri, odtod takoj dalje na Pokojišče (smučke na vrvič)! — Po prihodu na Pokojišče ob 8. uri zbor vseh smučarjev pred gostilno »Pri Colnarju«. Razglas odredbe JZSS za tekmo, vabljanje števil, na to odmor. — Točno ob 10.30 uri skupni odhod na start na Vel. Trabovniku 807 m nad Zavrhom. Prvi krmar odleti ob 10. uri, naslednji po enominutnih intervalih. — Proga iz Vel. Trebovnika pred Pokojiščem čez Vinivrh 934 m in Strazišče 954 m v Cerknico. Cilj na polju zapadno pred Cerknico. Dolžina proge nad 20 km. — Po tekmi zbor vseh smučarjev v hotelu »Žumer« v Cerknici, kjer se proglasi smučski prvak za Slovenijo 1924. Povratek: v Ljubljano z večernim vlakom ob 20.30 uri, dohod v Ljubljano z večernim vlakom ob 22.36. Eventuelno malo izpremembe bodo pravočasno objavljene. — NB! Za slučaj, da bo mogoče dobiti zasilno prenočišče (na slani v toplih sobah) na Pokojišču in v Zavrhu, odidejo tekmovalci že v soboto ob 14.30 uri iz Ljubljane. Tem potom opozarjamo tudi cenjeno občinstvo na to velezanimivo tekmo, ker bo ob jasnem vremenu že iz višin ki nad Cerknico mogoče opazovati z daljnogledom potek tekme na veliko daljavo. Udeležba smučarjev-tekmovalcev bo velika. Ker rabi JZSS na tako dolgo progo mnogo nadzornikov in bo večina vseh aktivnih smučarjev tekmovala, prosimo ostale sportnike in turiste, da blagovolijo sodelovati in se prijaviti do 15. tm. kot nadzorniki tekmovalne proge v Ljubljani pri JZSS. Istotako prosimo ono prebivalstvo po Menešiji (na Pokojišču, Kozljeku, Bezovliaku, Begunjah in Cerknici), ki bi nam hotelo iti na roko na dan tekme, da se javijo saveznemu krmarju, ko bo pregledoval in trasiral tekmovalno progo za tekmo v dneh 16. do 19. tm.

Iz življenja in sveta.

Češka znanstvena ekspedicija v Mali Aziji.

»České Slovo« poroča o češki ekspediciji, ki se je pod vodstvom slavnega orientalista prof. dr. Bedřicha Hrozný napotila v Malo Azijo. Prof. Hrozný je razkril povsem nove in za zgodovinsko vedo senzacionalne podatke o velikem narodu Hetitov, ki je živel v Mali Aziji že pred 3000 leti. Ta narod je bil znabit v ozkih zvezah z eno od praslavovskih vej. Že Sv. pismo ga pozna, egiptčanski kralji so se

morali z njim često vojskovati. Njegovo glavno mesto Chita leži danes v razvalinah sredi Male Azije, blizu vasi Boghasij. Tu je nemški orientalist Winkler odkril l. 1906. sledove neznane kulture, mnogo klinopisnih ploščic ter ploščice s povsem neznanimi znamenji, s katerimi so si učejaki dolgo belili lase. Naposled se je češkemu učenjaku dr. Hroznemu posrečilo, da je odkril ključ do zagonetne pisave davno izumrlih Hetitov. Preložil je tudi mnogo tekstov z hetitskega jezika in izdal v francoskem jeziku publikacijo, ki je raznesla sloves njegovega imena po vseh deželah, kjer se bavijo z zgodovinsko vedo.

Hetiti so imeli velik vpliv na razvoj asirske kulture, bili pa so v ozki zvezi z Babiloni. Zupustili so sledove umetnosti, ki je bila popolnoma v službi versva in kralja. Prav posebno so napredovali v arhitekturi. Zanimivo je, da je znani avstro-ogrski dvoglavi orol, ki so ga rabili tudi bizantinski cesarji, po vsej verjetnosti hetitskega izvora, ker se že na hetitskih spomenikih pojavlja podoben lik.

Egipt je bil v dobi kralja Tutanchamona v rodbinskih zvezah s hetitskimi

kralji. Tutanchamona vдова, kraljica Auch-sen-amon je snubila sina hetitskega kralja Suppiluliumaša. Vrsta egiptčanske aristokracije je imela krvne vezi s hetitskimi odličnjaki. Slavni faraon Ramses, ki se je dolgo vojskoval proti Hetitom, v 21. leta svoje vlade pa je sklenil z njimi mirovno pogodbo, ki je ohranjena. Ta redkost spada med prve mednarodne pogodbe te vrste, tako tudi hetitski zakonik ki ga je objavil češki učenjak Hrozný v svoji znameniti knjigi.

Čudimo se, da so Hetiti imeli primerna človekoljubne kazni. Smrt in denarna globa — to je bilo vse. Telesne kazni, ki so bile tolikanj priljubljene pri vzhodnih narodih, Hetiti niso poznali. Zakonik vsebuje točne tarife blaga in celo delavske mezde. Zakonsko pravo je določeno natančno, obstoji celo denarna kaznen za nasilno odstranitev ploda. Trpinčenje živali je bilo takisto prepovedano. Hetiti so bili tedaj kulturen in človekoljuben narod.

Razveseljuje je, da so se odkrivanju tega davnega naroda posvetili ravno češki znanstveniki. Država je ekspedicijo izdatno podprla.

Mala oznanila Pohištvo

lastnih izdelkov za spalno in jedilne sobe, naceeneje v zalogi Šerret in drug. Vetrinjska ul. 2. 2624

Perfekten knjigovodja, samostojen bilancist, dober organizator, slov-hrvatski-nemški korespondent, zeli mesta. Cenene ponudbe pod »Bilancist« na upravništvo lista. 2095

Več akvizitorjev, zanesljivih, za nabiranje oglasov za večje podjetje, eventuelno vporabnih za trgovske posle se sprejme takoj. Ponudbe na »Marstan«. 43 3-1

Brezplačna moč se nudi lesni tvrdki ali industrijskemu podjetju, državni uradnik srednje starosti, vešč modernih jezikov. Ponudbe na upravništvo »Tabera« pod »Zanesljiv in energičen«. 5-3

Divan 220 D, postelje, kuhinjska kredenca, mize, stolice, bela spalnica za eno osebo, omara, briljantni uhani, zlata zapetnica z uro in 3 briljanti, moške srajce, spodnje hlače in drugo na prodaj. Vpraša se: Retovski trg 8, I. nadst. levo. 47

Mala prvovrstna gostilna, oziroma vinarna, se odda takoj na račun. Za prejem blaga potrebno 30.000 Dinarjev. Ponudbe po »Vinarna« na upravo »Tabera«. 49 2-1

Štečnik, zelo dobro ohranjen, radi selitve po prav ugodni ceni na prodaj. Gospodarska ulica 23, v trgovini. 42 2-1

Vila v Mariboru s takojšnjim stanovanjem ugodno na prodaj. Naslov v upravi 40

Stanovanje se zamenja s 1. februarjem 1924 v Ljubljani, obstoječe iz treh sob, kuhinje in ostalih pritlikov v prtilju, za enako ali večje v Mariboru. Ponudbe se naj pošljejo pod »Stanovanje stav. 10540« na upravo. 38 3-3

Trgovina, dobro vpeljana na prometnem kraju v Mariboru, radi preselitve po ceni na prodaj. Naslov pove upravništvo »Tabera«. 33 6-3

Ne pozabinaročnino!

5 kg prima svinjskega mesa, vrst po želji D 150.—
5 kg suhega svinjsk. mesa, vrst po želji D 190.—
5 kg sveže slanine brez kože D 190.—
5 kg sveže zabele D 200.—

Vse franko po povzetju pošilja

Josip Duchač, Pakrac-Slavonija

Mlad pes volče pasme

sliši na ime »Luks« se je 7. januarja opoldne izgubil ozir. zatekel. Najditelj ali kdor bi kaj o psu znal naj to proti nagradi naznani na Aleksandrovi cesti št. 17. 45 2-1

— Jaz sem, — jaz, jaz! Mar me ne poznate? Jaz sem!

— Kdo si? je dejal Julijan in se v hipu spomil, da je prekinil obljubo molčanja.

— Jaz, jaz. Če hočeš, ti snamem prevezo z obraza, pa vse spoznaš in me u-zreš? . . .

Že so koščeni prsti pohotno pogladili njegov obraz, da snamejo ovijačo.

Ledeni mraz smrti mu je šinil globoko do srca. Nehote se je iz navade trikrat prekrizal, kakor je delal v otroških letih, ko se je bil predramil iz strašnih sanj.

Slišal je udarec groma in pod nogami so mu jela izginjati tla; čutil je, da pada nekam in je nato izgubil zavest.

Ko je zopet prišel k sebi, ni imel na očeh obveze; ležal je na mehkih blazinah v ogromni, slabo razsvetljeni dupljini; poduhati je moral krpo, ki je izpuhtevala težko vonjavo.

Njemu nasproti je stal nagi mož mršavega telesa in temnorjave polti. Bil je indijski gimnozofist, Maksimov pomočnik. Nepremično si je držal nad glavo bleščečo okroglo ploščo. Tedajci je nekdo dejal Julijanu:

— Pogledj!

Uprl je pogled v ploščo; njen blek je bil tako močan, da je jemal vid. Dolgo je zrl vanj. Poteze predmetov so se izgubljale v megli. Čutil je, da se mu je po

vsem životu razleza prijetna, pomirjajoča lenoba; zdelo se mu je, da svetel krog ne blesti le okoli njega, ampak da mu je tudi prodrl v telo; oči so mu postajale težke in obraz se je utrujeno smehljaj; voljno se je udajal čaru svetlobe.

Nekdo se je večkrat zaporedoma dotaknil z roko Julijanovega temena in vprašal:

— Ali spiš?

— Da.

— Pogledj me v oči!

Julijan je trudoma odprl trepalnice in je prepoznal Maksima, ki se je sklonil nad njim.

Maksim je bil sedemdesetleten starec, snežnobela brada mu je padala skoraj do pasu; sivi lasje, čijih blek je imel zlati odsev, so zakrivali tiličnik do ramen. Obraz in čelo so razorale globoke brazde, ki jih ni vtisnilo uboštvo, temveč modrost in volja. Na njegovih finih ustnih je igral dvoumen smehljaj; tako se smehljajo zelo umne, lažnjive in zapeljive žene. Najbolj pa so Julijanu ugajale Maksimove oči: pod sivimi, gostimi obrvi so mežikale drobne, bistre in blesteče; njih pogled je bil pronikajoč, porogljiv in mikaven. Hirofant je vprašal:

— Ali hočeš videti starega Titana?

— Hočem — je odvrnil Julijan.

— Pogledj!

(Dalje prihodnjt.)